ЩЕ ТІЛЬКИ 22 ДНІ ДО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ 27-ГО ЧЕРВНЯ 1964. НЕ ЗАБУДЬТЕ СПОМ'ЯНУТИ!

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07302
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-4837

РІК LXXI. Ч. 106. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 5-го ЧЕРВНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 5, 1964 No. 106. VOL. LXXI.

МОГУТНЯ ПОСТАТЬ Т. ШЕВЧЕНКА З БРОНЗИ ВЖЕ СТОЇТЬ НА ГРАНІТНОМУ П'ЄДЕСТАЛІ У ВАШИНГТОНІ

Пам'ятник Т. Шевченкові та стіну з плоскорізьбою Прометея поставлено на обраній площі в середу 3-го червня; ще завершується робота над оформленням площі

Вашингтон. — Могутня, вилита в бронзі постать Тараса Шевченка, як і кам'яна стіна з плоскорізьбою Прометея з одного боку та цитатою з заповіту Шевченка: „Не вмирає душа наша, не вмирає воля. І несигий не виоре на дні моря поля. Не скує душі живої і слова живого. Не понесе слави Бога, великого Бога" — вписаною в англійському перекладі з другого боку, вже стоять на місці в столиці ЗДА, Вашингтоні, очікуючи на їх найбільш величаве і врочисте відкриття в суботу, 27-го червня ц.р. У середу, 3-го червня, у зеленому трикутнику між 22-23 та „П" вулицями, встановлено на чотириступневій площаді тридцятитонний гранітний п'єдестал і могутню бронзову постать Тараса Шевченка на ньому. Ліворуч встановлено стіну з світлосірого каменю, із зображенням Прометея. Цілий ансамбль справляє наймогутніше враження. Вилита в бронзі постать Кобзаря та вибиті в камені й граніті написи і Прометей були привезені з різних майстерень вранці. Під час їх встановлення на площі пам'ятника Шевченкові були присутні: скульптор Леонід Молодожанин з дружиною, головний консультант по технічному встановленню пам'ятника п. В. Тонелі, представник Американської Пресової Агенції при КПШ журналіст Доналд Міллер, кореспондент „Свободи" Леонід Полтава, керівник Українського Відділу Голосу Америки п. Михайло Терпак; фільмували цю справді історичну подію від NBC кінооператор Ричард Норлінг, від телевізійного 7-го каналу кінооператор Пол Вахсміт. Встановлення пам'ятника фотографували представники різних столичних газет, у тому числі й "The Washington Post", Усі вони, а також багато прохожих, довідавшись, що на площі є автор проєкту пам'ятника, поздоровляли Леоніда Молодожанина з мистецьким успіхом. Встановлення пам'ятника викликало таке зацікавлення, що на якийсь час затримався рух авт на прибічних вулицях. Сотні людей читали написи англійською мовою, вибиті на п'єдесталі і задній стіні з зображенням Прометея. Два написи українською мовою на бічних стінах п'єдесталу будуть вибиті на місці через кілька днів. Під час кінцевої праці над встановленням бронзової постаті поруч повз площу проходила організована велика група якоїсь школи: сотні юнаків спинились, щоб подивитись на процес встановлення та прочитати пояснювальні написи. Скоро по четвертій годині дня робітники закінчили всю працю і почали обкладати спеціяльно приладнаними дошками монумент та стіну з зображенням Прометея. На самій площі продовжується кладення бетону. Вже обладнане місце для фонтану, обведено цементовим колом могутнє дерево в кінці площі, залито бетоном головну частину площі, що її оформлено за проєктом архітекта Радослава Жука. Уся підготовча праця буде закінчена вчасно, як заявили представники фірм, заангажованих Комітетом Пам'ятника Шевченкові до оформлення площі. Робітники, у переважній більшості негри, розповідали кореспондентові „Свободи", що ще ніколи вони не бачили, аби під час закладення пам'ятника так багато людей цікавились ним, розпитували і фотографували місце праці.

Обширний, ілюстрований оригінальними фотознімками репортаж з цієї великої події буде надруковано в одному з чергових чисел „Свободи".

Готова, вілита в бронзі статуя Тараса Шевченка для пам'ятника у Вашингтоні, безпосередньо перед її відвезенням та поставленням на гранітному п'єдесталі в столиці, що сталося в середу, 3-го червня. Біля статуї майстер, який робив відлив — п. Біді.

Юліян Ревай переобраний на голову „Самопомочі"

Ню Йорк. — В суботу, 30 травня, відбувся тут в палаті Українського Інституту Америки при 5-ій Евню 11-ий з'їзд делегатів Об'єднання Українців Америки „Самопоміч". На з'їзд прибули 59 делегатів від 10 відділів цієї організації. Нарадами проводила президія в складі: проф. М. Андрусів — голова, д-р В. Нестерчук і інж. П. Балагутрак — містоголови та пп. Н. Филипович і М. Дяків — секретарі. Із звітів членів Головної Управи і делегатів відділів можна уявити собі, яку велику і корисну роботу проводить і який великий вклад у наше культурне й господарське життя вносить ця організація своєю сірою, непомітною, щоденною працею. Після речевої дискусії й уділення абсолюторії уступаючій Управі, вибрано нову Головну Управу в такому складі: мін. Ю. Ревай — голова і члени: пп. М. Лисогір, д-р М. Ценко, С. Сприньский, Е. Бехметюк, д-р В. Нестерчук, д-р В. Палідвор, С. Вартиков, Н. Андрусева, Б. Ластовецький, Б. Стефанович, Р. Вілинський, Р. Раковський, І. Шепарович, І. Балинський, Л. Пришляк, М. Пінковський, І Шабельський, І. Винник і І. Василишин. Крім того входять в склад Головної Управи правний дорадник адв. І. Флис і нач. редактор „Нашого Світу" Р. Ільницький. До Контрольної Комісії увійшли: д-р В. Вереш, дир. Т. Кульчицький, інж. І. Гурик, дир. М. Коць і інж. І. Коцур. До Гол. Тов. Суду вибрано д-ра М. Шахновича, Н. Филиповича, інж. П. Балагутрака, Е. Притулу, дир. Геца і д-ра С. Паробчака. І. Василишин виголосив доповідь на тему співпраці відділів „Самопомочі" з кредитовими кооперативами. Цю актуальну доповідь рішено розмножити і розіслати всім відділам Самопомочі та кредитовим кооперативам. Голова дякував зібраним за участь і дискусію. Решту вечора провели делегати за вечерею на милій товариській гутірці.

Між 973 абсольвентами Саскачеванського університету — 105 українського роду, 15 нагороджених

Саскатун, Канада. — Як повідомляє „Канадійський Фармер", між 973 абсольвентами Саскачеванського університету в цьому році було 105 українського походження, з них 15 осіб нагороджені високими відзнаками. Панна Ірина Беті Сасиюк одержала аж три відзначення, між ними й найвище з фармацевтичної хемії. Крім канадійців, у тому університеті студює багато молоді з Африки, Азії, Австралії, Европи. Канадійці українського роду та українці становили цього року одинадцять відсотків усієї кількости студентів. Вілтку при тому університеті будуть два курси української мови. В академічному 1963-64 році такі курси закінчили разом 119 студентів.

ДОБРА РЕЦЕПТА: УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ Т-ВО ЗАКУПИЛО 100 ПРИМІРНИКІВ АНГЛОМОВНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА НА ПОДАРУНОК ДЛЯ ВСІХ СЕНАТОРІВ ЗДА

Ню Йорк. Українське Лікарське Товариство Північної Америки, яке об'єднує лікарів-українців в ЗДА і Канаді, закупило в УНСоюзі — за посередництвом Наукового Товариства ім. Шевченка — СТО примірників Англомовної Енциклопедії Українознавства на подарунок для всіх Сенаторів ЗДА. Закуплених нашими лікарями сто примірників тієї англомовної „Книги Битія" українського народу вже були доставлені до канцелярії НТШ в Ню Йорку, яка й висилає їх на адреси всіх Сенаторів з відповідним супровідним листом та карточкою з привітанням. Цю велику — і коштовну — ініціятиву Головної Управи УЛТ ПА з її президентом д-ром Мироном Зарицьким та президентом-електом д-ром Богданом Олесницьким на чолі, здійснюють всі 13 Відділів Лікарського Т-ва в ЗДА і Канаді, зібравши на закуп книги відповідні фонди від своїх членів-лікарів. Цей черговий великий жест наших лікарів на передодні заповідженого на суботу 20-го червня ц.р. чергового Наукового З'їзду Лікарського Т-ва Північної Америки, напевно з радістю і гордістю за своїх лікарів прийме до відома і привітає вся велика українська громада.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

У часописі „Лемківські Вісті" ч. 6 з червня ц. р. надруковано уривки з листа, одержаного недавно з України. Авторка пише своєму знайомому в ЗДА. Її переселили в 1945 році з окупованої Польщею української території в Українську ССР". Подаємо уривки з листа:

„У цьому раю прожили ми вже 17 років... У нас за правду б'ють, карають. Ви собі навіть не можете представити, яке тяжке в нас життя. Це не пісня, яку може чусте через радіо, вистава, кіно чи концерт. Не газета, в якій говориться, які ми багаті... Це, як казав Шевченко, неволя, робота тяжка, ніхому і помолитись не дадуть. Хто знає Шевченка, цей може мати образ нинішнього нашого життя... Ми ані трошки не господарі на своїй землі. Україна — це колонія, в якій проводиться страшна русифікація... Направду, переживаємо часи Нерона. Церкви нам постепенно ліквідують, священиків з парохіяльних мешкань виганяють, за похороном священика заборонено іти... А ще взяти матеріяльну сторінку — усе то попросту одна жах. Цей чорний простий робочий народ, то направду, страшно бідує... Це держава брехунська, злодійська, яка висисає останні соки з народу. І коли їй край прийде? Як це видержати?".

Авторка листа стверджує, що на вулицях Києва і навіть Львові вже не чути української мови. „Все, що було і є для нас святе — сьогодні збезчещене, потоптане".

ГАРРІ С. ТРУМАН, 33-ІЙ ПРЕЗИДЕНТ ЗДА, ОЧОЛЮЄ КОМІТЕТ ПОЧЕСНИХ СПОНЗОРІВ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Вашингтон. — Гаррі С. Труман, 33-ій президент З'єднаних Держав Америки, погодився обняти почесне головство Крайового Комітету Почесних Спонзорів Пам'ятника Шевченкові, — інформують з Комітету Пам'ятника Шевченкові. Як відомо, для величних врочистостей відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці Америки, Вашингтоні, в суботу 27-го червня, діловий Комітет Пам'ятника Шевченкові покликав до життя ще два почесні Комітети: Комітет Почесних Спонзорів, до участи в якому прийняли запрошення вже понад 100 найвидатніших діячів американського державного, суспільного і культурного життя, включно із численними законодавцями, губернаторами стейтів та інших, і Почесний Ювілейний Комітет, до якого, разом з Владиками наших Української Католицької і Православної Церков у вільному світі, входять Президент УНР в екзилі та репрезентанти колишніх урядів і парляментів Української Народньої Республіки, Західньої Української Народньої Республіки, Карпатської України, чолові репрезентанти Українського Визвольного Руху, високі старшини Українських Збройних Сил з першої і другої світових воєн, репрезентанти крайових центральних українців у країнах вільного світу, репрезентанти центральних українських установ. Крайовий Комітет Почесних Спонзорів погодився, як згадано, очолити бувший президент ЗДА — Гаррі С. Труман. У листі в цій справі, скерованому до голови Шевченківського Комітету проф. Романа Смаль-Стоцького і його заступника проф. Лева Добрянського, президент Труман пише: „До моєї уваги тільки що дійшло Ваше ласкаве запрошення з 25-го березня. Я буду дуже радий діяти як Ваш почесний голова та пересилаю Вам мої найкращі побажання з цієї історичної нагоди. Гаррі С. Труман"

Гаррі С. Труман
33-ій президент ЗДА, почесний голова Почесного Шевченківського Комітету

МОСКВА НЕ ПОВЕРТАЄ НА УКРАЇНУ $4,339,000,000 ПОДАТКІВ РІЧНО

Написав Всеволод Голубничий

Економісти з Академії Наук УССР обчислили, що протягом 1959, 1960 й 1961 років Україна передавала до союзного бюджету по 5,004, 900,-000 карбованців податків річно, а назад із союзного бюджету одержувала лише по 1,095,800,000 крб. річно. Це значить, що Москва забирала й не повертала на Україну аж 78.1 % зібраних податків, що в перерахунку на доляри становить понад чотири мільярди (більйони) долярів на рік. Свого часу Михайло Волобуєв обчислив, що при кінці 20-х років Москва не повертала на Україну 21 % зібраних податків, а в дисертації, захищеній на Мишиґенському університеті, д-р Лев Мельник обчислив, що протягом Першої П'ятирічки (1928-1932) Москва не повернула на Україну 29 % її доходів. Отже, „братня допомога" Україні з тих часів значно зросла!

Нові розрахунки зроблено в книзі п. н. „Національний доход Української РСР в період розгорнутого будівництва комунізму" (Київ, Вид-во АН УРСР, 1963). Книжку цю писали 21 авторів і 6 редакторів. Книжка ця, як і всі їй розрахунки, цілком витримана в льояльному до Москви дусі. Автори в багатьох місцях покликуються на промови Хрущова, в яких він стверджував, що поміж різними республіками в СССР через союзний бюджет відбувається перерозподіл капіталів та що розвиток деяких республік, як, напр., Казахстану, відбувається за кошт інших республік. Автори „Національного доходу Української РСР" теж кажуть, що ті 78 % своїх податків, що Україна залишає до розпорядження Москві і які Москва вкладає поза Україною, є оправданим і потрібним „внеском України в справу будівництва комунізму в цілому СССР". У книжці немає й натяку на те, що Україна є таким чином економічно визискуваною. Автори книжки не роблять жадного висновку, що був би хоч трохи подібним до висновку М. Волобуєва, який сказав, що Україна є колонією Росії.

Головною метою книжки було обчислення цілого національного доходу УССР, себто чистої вартости продукції цілого народного господарства. Робилося це обчислення для поліпшення республіканського плянування та для подання відповідних матеріялів до Держпляну СССР. З їхніх обрахунків вийшло, що цілий національний дохід України зараз становить біля 30 млрд. крб., або 33 млрд. долярів. Якщо до цього співставити суму податків, яку Москва забирає й не віддає, то вийде, що Україна втрачає щорічно на користь решти СССР понад 13 % свого національного доходу, себто цілої своєї продукції. Як вказано в книжці, ці розрахунки ще не цілком повні. Автори не мали статистики про доходи залізниць та морського транспорту на Україні й доходів від закордонної торгівлі, що безпосередньо включаються до московської скарбниці.

● В Альжирі вибухла бомба перед резиденцією президента Ахмеда Бен Белли. Сам той диктатор вийшов ціло, але два вояки-вартові на варті перед палацом були ранені. Бен Белла заповів безпощадну війну проти опозиції, з кія якої вийшли, мабуть, терористи.

МОГУТНІСТЬ ЗДА ПЕРЕВИЩУЄ ВСІ ІНШІ РАЗОМ ВЗЯТІ — ТВЕРДИТЬ ПРЕЗ. ДЖАНСОН

Ню Лондон, Коннектикат. — Президент Джансон, промовляючи на закінченні шкільного року в Академії Побережної Варти ЗДА, виявив надзвичайно велику військово - оборонну силу цієї країни, яка тепер перевищує збройні сили якогонебудь противника ЗДА, або навіть об'єднані сили всіх противників. Президент сказав, що об'єднані сили обидвох противників в якійнебудь давнішій війні в порівнянні із збройними силами ЗДА виглядали б немов фавверк. Але Президент підкреслив, що оця про голомшлива сила ЗДА не є на те, щоб нищити, тільки на те, щоб рятувати, не на те, щоб спричинити кінець цивілізації, а на те, щоб закінчити теперішній конфлікт. Президент подав деякі числа про збройні сили цієї країни. ЗДА мають готових до акції 1 000 далекопротрісних ракет на випадок ворожої агресії; готових до лету більше як 1 000 далекосяжних бомбовиків. Американські дивізії збільшили свою бойову силу на 45%, а летунство на 75%. Атомову зброю в Европі збільшено на 60%. Внаслідок такої збройної могутности вороги цієї країни побачили, що важко було б чоловою атакою знищити вільний світ, тому вони використовують тактику терору, підривної акції та партизанської війни. Президент заявив, що ЗДА мусять збільшувати свої збройні сили, щоб переконати своїх противників, що і їх найновіша метода боротьби не матиме успіху. Джансон казав, що провідники всіх країн мусять здавати собі справу з тієї військової могутности, а мудрість людська повинна її контролювати. Президент підкреслював той факт, що американці вже починають з успіхом поборювати підривну ворожу акцію в тих державах, де її ворог стосує, вони також винаходять нову зброю, потрібну до такої дії. СССР, на думку Президента, має менше, як 1 000 далекосяжних керованих ракет, а американські далекосяжні бомбовики, яких є понад 1 000 можуть кидати бомби з повітря і можуть дістатися майже в кожне потрібне місце. Президент додав, що СССР зміг би вислати проти ЗДА тільки одну третину з такого числа бомбовиків, якими розпоряджають ЗДА. Президент подав в своїй промові ще такі статистичні дані: Кількість готових до бою дивізій збільшилася на 75% впродовж останніх трьох років. Ці дивізії можуть бути перевезені швидко в кожне потрібне місце на світі, бо транспорт літаків збільшився на 75%. Число атомових бомб в Европі зросло на 60%. Від січня 1961-го року окремі відділи до поборювання партизанки і підривної акції збільшилися на вісім разів. ЗДА викінчують продукцію нових ракет „Ніке - Х", які дадуть цій країні найкращу протиракетну зброю, яка тепер є можлива. Президент вказав і на те, що 52% всіх вояків ЗДА мають закінчену середню школу (гай скул), а 65% старшин — це випускники коледжів. Більша освіта вояків і старшин становить більшу бойову силу наших збройних сил, — казав Президент. Президент виступив проти пляну сенатора Голдвотера вжити у В'єтнамі атомову бомбу, хоч і не назвав по імени арізонського сенатора.

У БІЛОМУ ДОМІ ВІДБУЛАСЯ ЗНОВУ ВЕЛИКА НАРАДА ПРО ПІВДЕННУ АЗІЮ

Вашингтон. — Президент Джансон отримав в минулу середу пополудні обширний звіт від провідних членів конференції, яка в перших двох днях цього тижня відбулася в Гонолюлю на Гаваях у справі дальшої американської політики у відношенні до загроженої комуністичною агресією Південної Азії. На тій двоєдинний нараді у Президента були приявними державний секретар Дін Раск, секретар оборони Роберт Мекнамара, голова шефів об'єднаних штабів збройних сил ЗДА ген. Максвелл Тейлор, директор Центральної Розвідчої Агенції Джан МекКон, заступник державного секретаря Джордж Болл, спеціяльний асистент Президента для справ міжнародної безпеки МекДжордж Банді і асистент державного секретаря для далекосхідніх справ Вільям Банді. Про вислід цієї конференції нічого не сказано прессі, як також не виявлено вислідів конференції в Гонолюлю і тих рекомендацій, з якими доповідачі приїхали до Президента. За твердженням газет, в Гонолюлю піддано аналізі ситуацію в Південному В'єтнамі, Ляосі і Камбоджі та взагалі в цілій Південній Азії на тлі дій агресивного імперіялістичного комунізму. Покищо не плянується висилку американського війська до Сіяму, але не виключається цього при перших познаках дальшого погіршення військової ситуації в Ляосі. Запитаний журналістами про можливості поширення війни також на Північний В'єтнам державний секретар Дін Раск заявив: „таких рекомендацій не пред'явлено Президентові і вони не були затверджені". Самі південно - в'єтнамські лідери буцім-то є проти започатих дій проти Північного В'єтнаму, вважаючи, що треба спершу закріпити існуючий режим та перевести низку реформ в Південному В'єтнамі, приєднати собі ввесь нарід та значно поменшити впливи і успіхи комуністичних партизанів на терені Південного В'єтнаму і щойно тоді думати про формальну „цілу" війну проти Північного В'єтнаму. Переговорено теж різні шляхи дипломатичної акції. Відбиваючи плян 14-членної міжнародної конференції, що його підтримують СССР, Комуністичний Китай і Франція, ЗДА схиляються до комуно - польського проєкту, щоб перевести конференцію 6-ох держав, а саме — СССР і Британії, як „спонзорів" Женевської конференції з 1961/62 рр., Індії, Канади і Польщі, як членів Міжнародної Контрольної Комісії і всіх трьох груп, з яких складався коаліційний ляоський уряд Суванни Фуми, який в життєвій практиці розлетівся.

● Директор Корпусу Миру Сарджент Шрайвер, промовляючи на закінченні шкільного року в Провіденс, Род Айленд, закликав старших і молодих, щоб вступали до Корпусу Миру та допомагали поборювати вбогість в цій країні, подібно як це вже кілька років роблять американці в чужих державах.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті 50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Вигра без значення

З початком цього тижня голова вашингтонського бюра „Ню Йорк Таймсу", Джеймс Рестон, писав у тому щоденнику: „Кампанія у каліфорнійських виборах закінчилась і з нею викінчилися обидва суперники-кандидати". Така думка згори знецінювала майбутній вислід тих правиборів, в яких сенатор Беррі Ґолдвотер та нюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер виявили максимум енерґії і яка коштувала — твердять газети — кругло $15 000 000. Тому, що в тих виборах у Каліфорнії 2-го червня ц. р. не вільно було „вписувати" офіційно незголотамошніх республіканців мали до вибору тамошніх республіканців мали до вибору тільки одного з двох названих вище офіційних кандидатів. Вони обидва боролися завзято, бо ішлося про 86 стейтових делеґатів на Республіканську конвенцію, яка збереться 13-го липня цього року у Сан Франсіско, щоб вибрати свого кандидата на президента ЗДА. Ішлося також про престиж, про моральний успіх, бо Каліфорнія — один із найбільших американських стейтів.

Виграв сенатор Ґолдвотер, який до „своїх" попередніх 316 делеґатів на крайову виборчу конвенцію додав ще 86, отож тепер має їх 402. Але все одно — щоб осягнути більшість на тій конвенції, треба 655 голосів. Коли б виграв був Рокефеллер, то він мав би за собою тепер 127 делеґатів. У демократичній системі навіть найменша перевага голосів рішає про вигру - програ, і так було з останніми президентськими виборами, коли мінімальною більшістю виграв Джан Ф. Кеннеді супроти Ричарда Ніксона більшістю (кругло 118 000 голосів при 69 000 000 голосуючих виборців). У даному каліфорнійському випадку числова перемога справи не вирішує. Правда, моральна позиція сенатора Ґолдвотера значно скріпилась. Він став такою потугою серед республіканців, що легковажити його не можна. Але й Рокефеллер, зібравши на свою кандидатуру в Каліфорнії понад мільйон голосів, доказав, що, хоч він походить із віддаленого Нюйоркського стейту, він є фіґурою на всеамериканську мірку і що розвід та вінчання з розведеницею не є непереборними перешкодами в дальшій його політичній кар'єрі. Тому вони обидва прийдуть на липневу крайову партійну конвенцію із сильними атутами. Але — якщо вірити цитованому на вступі поважному американському журналістові — значення Ґолдвотера і Рокефеллера на крайовій конвенції 1-го липня ц. р. буде зводитися до того, на чию третю кандидатуру перекинуться голоси їхніх делеґатів. Сам Ґолдвотер тверезо оцінював свої шанси на крайовій конвенції: він виразно натякав, що коли не вийде у першому голосуванні, то голосів, якими розпоряджатиме, сяк чи так не дістане Рокефеллер, а дістане їх той, на якого погодиться він, Ґолдвотер.

Чи це буде філядельфійський губернатор Віллі Скрентон, чи Ричард Ніксон, чи амбасадор Генрі Кебот Ладж — трудно передбачити. Дуже можливо, що боротьба за номінацію республіканського кандидата на президента втратить свою гостроту просто тому, що всі потенціяльні кандидати здадуть собі справу з того, що в осінніх виборах все одно вийде — Линдон Б. Джансон. Тому можна було вичитати й таку заввагу одного коментатора, що коли Республіканська конвенція призначить Беррі Ґолдвотера, то власне тільки тому, що не захоче наражати будь-котрого іншого передового свого діяча на певну проґру. Проте, у вільній американській виборчій системі таки справді „нарід має голос" і цей голос дуже часто перекреслює навіть — здавалося б — найбільш логічні передбачування.

Українці в „людовій" Польщі

Кожна війна викликає великі переміщення народних мас. Разом із зміною політичного й географічного обличчя повоєнної Польщі постали і значні зміни в етнічному складі її людности. Нас цікавить, природна річ, в першу чергу українська людність, чи українська національна меншина в сучасній Польщі — сателіті червоної Москви. „Лемківські Вісті" з травня цього року подали, вслід за польським столичним часописом „Жиціє Варшави", що тепер у Польщі живе 180 000 українців, в одинадцяти повітах. Найбільші українські скупчення є в Ольштинському і в Кошалівському воєвідствах: у першому 51 000 осіб, у другому 29 000. У місцевості Ґурово Іловецьке українська людність становить 36% серед мешканців-поляків. „Жиціє Варшави" повідомляє, що більшість українців займається рільництвом, і тому „трапляються села з чисто українським населенням". Другу велику етнічну групу становлять білоруси — 165 000 осіб, далі жиди — 31 000, словаки — 21 000 та ін. Пригадаємо, що великий відсоток між українцями — це примусові переселенці з Лемківщини. Разом у Польщі живе майже півмільйона людей не польської національности.

Нині в Польщі є 7 організацій національних меншин. Перше місце біж ними займає Українське Суспільно - Культурне Товариство, що нараховує 5 000 членів. Таке ж білоруське товариство має лише 3 500 членів. Чому так мало? Бо, поперше, всі ці товариства контрольовані комуністами, а подруге — і донині в „соціялістичній" Польщі багато українців та людей інших національностей бояться признатися, що вони — не поляки. Славетна „вулиця" діє й далі на шкоду польському народові що дав світові Коперника, Шопена, Міцкевіча, а не тільки Циранкевича та Ґомулку. Туристи які відвідували недавно Польщу, розповідають, що про українців чути лише там, де вони в більшому скупченні. Комуністи без кінця - краю говорять про рівноправність націй, про рівність мов і культур у так званому „соціялістичному таборі". Але на ділі саме в тому таборі йде намагання русифікувати Україну, Білорусь та інші республіки, і саме в Польщі наші люди бояться називати себе своїм іменем.

Як інакше, як не переслідуванням та застрашуванням українців у Польщі, можна пояснити хоча б таке повідомлення органу Українського Суспільно - Культурного Товариства „Наше Слово" з Варшави, з 12-го квітня цього року: „В Народній Польщі . . . є 2 ліцеї з українською мовою навчання: загальноосвітній ліцей в Лігниці та педагогічний ліцей в Бартошинцях". Що означають два ліцеї та десяток початкових шкіл у Польщі на 180 000 українців? „Уряд" Української ССР, зокрема Міністерство освіти, шле з Києва в українські школи у Польщі свої комуністично - зрусифіковані підручки, ленінсько - хрущовські читанки тощо, — але чому цей „уряд" не запитає червону Варшаву: що діється з українцями і з їх школами в Польщі? Те ж стосується і „уряду" Білоруської ССР. У „Нашому Слові", що виходить українською мовою в Варшаві, надруковано у ч. 15 ц. р. ось такий лист українських дітей з Бєсаля, звернений до редакції: „. . . Ми давно вже хотіли написати до тебе, та, на жаль, ми ще не вміли писати. А тепер вже раді,що можемо дещо написати. Ми вчимося української мови перший рік" . . . Учні з Іґналіна пишуть: „Ми дуже раді, що можемо вивчати рідну мову, бо не всі діти мають таку змогу" . . .

Так живуть українці у країні „переміг-шого соціялізму". Доля наших братів і сестер у Польщі ніколи не була й не буде байдужою для українців за океаном.

Архиєпископ Мстислав

ЗАКЛИК ДО СУМЛІННЯ

Під таким заголовком „Новое Русское Слово" (Ню Йорк) повідомило 23 травня про те, що 2 000 американських християнських священиків звернулось до Москви із закликом — покласти кінець переслідуванням жидів у СССР. У зверненні написано:

„Ми глибоко занепокоєні вістками про існуючу в Совєтськім Союзі дискримінацію совєтських жидів і про ті переслідування, які терпить в СССР жидівська релігія. Тому звертаємось до совєтської влади із закликом:

1) Дати жидам в СССР рівні права, які їм повинні бути забезпечені совєтською конституцією;

2) Негайно приступити до енерґійної акції проти будь-яких проявів антисемітизму;

3) Дозволити жидам зорганізувати центральні релігійні установи для задоволення їхніх духових потреб;

4) Дозволити совєтським жидам ввійти в зв'язки з жидівськими громадами в інших країнах;

5) Відновити жидівські культурно - освітні установи, щоб дати жидівській культурі змогу розцвісти в СССР, і то на мові їдиш і на мові Біблії;

6) З оглядів чисто гуманітарних дозволити жидам, яких відірвано з вини „наці" (гітлерівська Німеччина — ред.) від їхніх родин, еміґрувати за кордон СССР, щоб з тими родинами з'єднатися, і

7) Прикоротити використовування жидів, як офірних баранів, при нагоді різних економічних і інших невдач совєтської політики".

Далі „НРСлово" пояснює, що це звернення було оголошене жидівською організацією „Бней Брит", а підписали його: католицькі кардинали Спелман і Кушінґ, 15 єпископів, 17 президентів католицьких університетів, 7 протестантських єпископів 10 президентів і деканів протестантських університетів та шерег визначних пасторів протестантських церков — єпископалів, баптистів, методистів...

Реєструючи цю подію, одночасно висловлюємо похвалу тим, хто той заклик підписали. З інформації „НРСлова" не видко, щоб той заклик підписали й православні єпископи та священики. Коли дійсно ніхто з православних той заклик не підписав, тоді велика шкода, бо такий факт люди злої волі можуть використати для закиду, що, мовляв, і ці православні — антисеміти. Можливо, що й самі ініціятори цього заклику не бажали мати під ним підписів православних, щоб пізніше не віддячуватись тим самим іншим гнаним і знедоленим, яких рівно ж переслідується в СССР та нищиться їхні національно - релігійні культури, як білоруську, грузинську, українську. Та, як би там не було, шкода, що ініціятори протесту проти переслідування в СССР жидів і їхньої релігії не звернулися до нас, православних українців, з проханням приєднатися до того протесту: з відмовою вони напевно не зустрілися б!

Проте, думаємо, і наша вина, що до нас — православних українців — ніхто ні з чим не звертається, що нас ніде не видко, що нас попросту трудно добачити. Яка ж, хтось запитає, тому причина? Одна і тільки одна: ми ізолюємо наше церковне життя, городимо довкола нього парафіяльні плоти і, треба правду сказати, вперто культивуємо ізоляцію цілої Української Православної Церкви (ще тільки у вільному світі існуючої) від усього і всіх. Про це, на жаль, знають уже в світі й чужі люди: одні з них дивуються, чому наше поступовання нелогічне й позбавлене здорового глузду, а інші таким поступованням безмежно вдоволені. Серед останніх в першій черзі, очевидно, Москва.

Тим часом Боже Провидіння поклало на нас, православних українців, окремий та вельми тяжкий обов'язок, а саме — боронити нашу Українську Правду, в першу ж чергу боронити від повного занепаду нашу національно-духовну культуру в Україні. А тепер запитаймо себе щиро й нелукаво: чи як слід ми її боронимо? Чи, може, ми аж такі горді, закукурічені й певні, що ту Українську Правду ми самі і самотужки потрапимо оборонити і не потребуємо, коли вже не помочі, то хоч моральної підтримки збоку інших? А втім, додамо, і збоку жидів, які, як знаємо, всюди присутні та, як бачимо, не гордують словом у своїй обороні і на свою користь збоку кардиналів Католицької Церкви, цілком не зважаючи на те — де Рим, а де Крим.

Коли ж іде про нас, назверх ніби й побожних дітей Української Православної Церкви, то ми вже тільки врядигоди, та й то не всі, ще часом згадуємо з парафіяльних амвонів про насильницьку ліквідацію нашої Церкви на Батьківщині (часто-густо уникаючи при цьому слова Україна) та строгу заборону її існування в цілій Україні. До всього, ці наші пригадування це вже не крик болю й гнівний протест, а скорше скиглення, луна від якого не сягає дальше парафіяльних мурів. Сльози ж, які ми під час таких згадувань проливаємо, сухенькі й без блиску, бо наші очі затемнені знову таки парафіяльним муром нашого думання й поступування. Що більше, навіть відповідальні в нашій Церкві люди обернулись в „старших братчиків", які сіпають за поли тих, що розуміють, яке велике зло й безмежну шкоду нашій Церкві несе культ ізоляції (відгородження, ховання, затемнювання) її від усього і всіх навіть у вільному світі, зокрема ж від тих, які розуміють біль наруги та вміють боронити не тільки себе, але й інших. Тих же з-посеред нас, що хочуть розкрити перед цілим світом всю недолю нашої Церкви й показати, приховану ними самими, її внутрішню силу й колосальні, ще досі не використані, спроможності, ті ж самі „старші братчики" відважуються судити або ставити на суд Церкви, забуваючи, що більше і найвище право на осуд має Церква - Мучениця в Україні, а не ті її нерозумні й свавільні діти, які вільну волю обертають у сваволю та вигоду для самих себе.

Думаю, що нарешті нам усім треба усвідомити, що майже кожна ізоляція, чи то з примусу, чи то з власної волі, стає джерелом не тільки стримання росту, але й початком занепаду, які можуть бути корисними тільки й виключни тим, що лише про себе дбають.

Найкращим символом ізоляції, примусової і добровільної, є лантух. Як відомо, натуго зв'язаний лантух, в якому переховані навіть скарби понад скарби, мало хто увагу звертає, бож трудно повірити, щоб у звичайному лантуху такі скарби понад скарби хтось, очевидно із здоровим розумом, міг переховувати. Тих же, що в лантухах або в панчохах свої скарби переховують, ніхто по головці не гладить, а добрі люди ще й на сміх беруть. Окрім того, кожний лантух є лише лантух і різниця між ними одна — або латаний, або нелатаний. Одні й другі, особливо ж перші, часом використовують свавільні діти, кидаючи до них котів, а пізніше той лантух зав'язують. Тоді, як відомо, в лантуху починається саможертя й несеться з нього страшний зойк і скиглення, від яких люди вуха затикають та втікають якнайдалі.

Отакі думки ми вважали за обов'язок висловити з приводу культивованої нами ізоляції нашої Церкви від усіх і вся у вільному світі, на марґінесі вістки про те, як контакт з усіма у вільному світі використовують жиди, жертви яких на протязі останніх 20-30 років, хоч і менші числом від жертв у тому ж часі Української Нації, але цілком однакові змістом страшних терпінь, наруги і знущань. Тому, вчімось у жидів, які хоч уже й здобули свій Сіон, проте і далі пам'ятають, що ріки Вавилонські ще несуть сльози тих їхніх братів і сестер, які спізнилися дійти до рідного їм Сіону, а до того часом і з власної вини забувши про нього.

А. Орел

„КУДИ ВОНО ДІЛОСЬ, ЗВІДКІЛЯ ВЗЯЛОСЬ..."

(З приводу статті Гордієнка „Бої за місто Олександрівське" „Свобода" 15-го травня 1946 року).

(III)

У центрі міста все позачинюване, вулиці зовсім пусті. Раптом з-позаду жіночий голос: „Прапорщик Орел!" Зупиняюсь. Підбігає високий матрос і з ним дівчина, покоївка в домовласника в Симферополі, у якого я мешкав. Спитала: „Пізнаєте мене?" Матрос суворо пригрозив: „Ступайте, пропорщик Орел, десь до хати та й не рипайтесь, бо знаєте, як тепер . . ."

Куди ж тепер? До Залізняка небезпечно. Отже, тікати з міста. На Олександрівське, до свого куреня. Алеж не з гайдамацькими документами. І тут думка: забігти до військового начальника, хай видасть документ здемобілізованого вояка 42-го полку, що його рештки ще трималися в Мелітополі.

Військовий начальник — солідний високий полковник, несказанно радий, почувши українську мову. Ось у нього накази з Києва, він радий їх виконати, алеж ні слова українського не розуміє. Перекладаю, що „вжити заходів" означає „прінять мери". Полковник вибухає реготом. Який дивний язик! „Прінять мери" по-їхньому „в жіті заході". Але безмежно вдячний, просить заходити щодня, бо він радий служити українському урядові. Певно не передчував, що цієї ночі знайде свій кінець з пробитим багнетом животом.

З документами демобілізованого рядового вояка виходжу за місто й цілу ніч іду по рейках в напрямі на Олександрівське. На одній із станцій сідаю до вантажного порожняку й прибуваю до мети.

В курені ще не вщухли тріюмфальні радощі: курінь дістав бойове хрищення. Жертв немає, крім кількох поранених. З ворожого боку нараховують число 17. Героєм дня кулеметник Пащенко. Він своїм скорострілом із панцерника діяв, як ніхто, успішно. Участь в бою узяли три панцерники (так і в Гордієнка) Тільки ж треба сказати, всупереч Гордієнкові, що ворог не був аж такий безпорадний. Знав, як діяти й проти панцерників. Ворожа панцеробійна куля пробила панцер і поранила Пащенка в потилицю. Рана була неглибока, і Пащенко ходив із забандажованою потилицею веселий і готовий до дальших боїв. Нічого не доводилося мені тоді чути про участь у цім бої будь-яких інших українських частин.

Але події загострювалися. Отаман Куделя десь вибув. Вибув і його наступник, кубанець Максименко. Серед старшин куреня не було такого бойовика, щоб на нього могли дивитися очі всіх вояків. І тут треба відзначити, що Київ просто виснажував старшинський склад куреня. Як тільки поїде до центральних інстанцій будь-хто із старшин, назад уже не повернеться. Там йому знаходять обов'язки й назад не пускають. Можливо так сталося з Куделею. Максименко подався до своєї кубанської частини. Чутки тим часом були тривожні. В Севастополі вся фльота вже зболшевичена, Щодня засідає ревтрибунал, судить морських офіцерів, щодня смертні вироки й розстріли. Виходить щоденна газетка, що всю увагу приділяє вирокам та розстрілам. Перша вістка була моя, що, на станції Мелітополь три тисячі матросів, які саме тепер грабують місто. Тим часом курінь потребує отамана. Отаман Коровенко, 24-літній старшина, млявий і малодосвідчений. До Києва вже послали делеґацію просити, щоб надіслали досвідченого старшину, але відповіді нема. Десь появився невідомий російський офіцер і запропонував свої послуги. Енерґійно почав давати накази, як приготовуватися до всяких несподіванок. Вказівки були добрі, але звучання його „чисто русского язика" було таке нестерпне для нас, що викликало нехіть і навіть підозру. Старшина десь зник. Тут варто відзначити дату демобілізації куреня. Пан Гордієнко вказує на 15 січня старого календаря, коли до Олександрівського вступили червоні. Отож, демобілізація відбулася десь перед тим. Пригадую, 1-го грудня (за старим календарем) увечері ми з сотником Костенком пішли на варту до автопанцерного подвір'я, що його курінь забрав у третьої авторемонтної сотні, яка була зболшевичена й геть розбіглась. Там у ґаражах стояли три боєздатні панцерники і ще, здається, 9 небоєздатних, а в дворі був великий бензиновий резервуар. Все це треба було охороняти. Саме тоді туди прийшли два російські офіцери цієї тепер здемобілізованої сотні. Вони пояснили, що зболшевичені вояки цієї сотні, відходячи повитягали з панцерників маґнето й цим їх унерухомили. Тоді ж навідалися до нас і донські козаки, що їх дві сотні стояли на залізниці, очікуючи на від'їзд на Дін. Ці люди нічим не цікавились, крім вороття додому. Так от проти нового року стоїмо з сотником на брамі автового подвір'я. Я кажу: „Люди новий рік будуть зустрічати, а нам гинути отут на холоді". — „Але ми будуємо державу", — відповів сотник. Єдиним пострілом у небо, стоячи коло бензинового резервуару, довелося зустріти новий, 1918-ий рік.

Тим часом із Києва ніякої вістки, ніяких розпоряджень, ніяких наказів, що куреневі робити, які бойові завдання мати в пляні. Влада в місті немов би й українська, але матрос Мокроусов з місцевими активістами щодня провадить мітинги серед розгнузданих мас, ганьбить українську владу, нацьковує проти неї маси, закликає до повстання проти Центральної Ради.

Нарада старшин куреня ставить питання: що робити? Зокрема з Мокроусовим? Один вояк, військовополонений галичанин, що недавно вступив до куреня, пропонує дати йому десяток бойовиків, з якими він піде на мітинг і там тихо, без пострілів покладе Мокроусова кинджалом.

Але події випередили цей плян. До куреня прибули із Симферополя, з нашого полку, голова полкового комітету Єрмоленко й секретар Скрипник. На нараді вони ставлять питання негайної демобілізації куреня. Із Севастополя вирушають на північ озвірілі матроси. Їх завдання захопити міста Олександрівське, Павлоград, Харків. „Вас тут подушать, як курчат", — погрожує голова. Комітет посилав делеґацію до Центральної Ради. Центральна Рада проти війни з большевизмом. „Большевизм — явище стихійне, стихійно виник і стихійно зникне", — сказав Грушевський.

(Можемо подивляти тепер необізнаність Грушевського із сутністю большевизму, як і ствердити факт, як фатально можуть помилятися й великі люди).

Почалась демобілізація. Цокотіли друкарські машинки, стукали штампи — військовики одержували демобілізаційні посвідки. Постав хаос. І саме тоді до штабу прибув із Києва призначений отаман. Це був симпатичний, років 30-32 підполковник. Коли йому з'ясували незвичайну картину, він став осторонь, дивився, як розбігаються вояки, стискав собі долонями скроні, повторював: „Який жах! Який жах!" Це була та демобілізація, що про неї без пояснень згадав п. Гордієнко. Дещо ширше про полк імени гетьмана Петра Дорошенка, можливо, подамо в докладніших спогадах, де можна буде згадати багатьох тодішніх військових і цивільних діячів, що їх діяльність була пов'язана з цим полком.

(Кінець)

Олександер Вельничук

ГАГІЛКА

(Великій Українській Землі присвята)

I

Дзвони... Дзвони... Предивні звуки...ще з дитинних літ їх чую...Величні, як Українська Земля!...А в їх звуках— пісня про відвічне хотіння Волі... А в їх звуках - слова молитви, слова закликання... А в їх звуках - пісня про пошарпане тіло татарських бранців, про застиглу чорну крівцю на їх руках, ногах, туго затягнених ремінням... про пил і кров і сльози на їхніх обличчях, про клуби диму й куряву по безмежних степах...Про плісень тюремних стін, про козацькі трупи над Невою... Про кості спопелілі про кості жовті мучеників під варшавськими мурами... Про стогін замучених під мурами Хусту....

І чую ці дзвони ще з дитинних моїх літ - хтось кинув їх мені в мою душу невідомо...

І схоплює душа моя їхній гомін і лине над Голготою безмежною...від схилу гір Карпат аж до верхів Кавказу. І плаче душа моя гомоном дзвонів в північну годину...і, чиясь рука могутня знімає завісу понурих хмар і душа впивається силою виду образу. На тканині срібного місячного марива виблискують зеленистими вогнями зброя і панцери відвічного лицарства, вистроєного в лави бойові...

Падають зорі...

Все нові й нові лави лицарів підходять із тінистого тла, вирівнюються із лавою давніх... Перед морем полисків зеленисто-срібних вогнів сидить на срібному коні лицар... Підносить булаву...

Замерехтіли зеленисто-срібним полиском зброї бойові лави. Впали на коліна лицарі до молитви перед боєм. І охоплює місяць ту молитву в своє срібло й розливає її долиною, степом, верхами й пла ями гір...

З-під тисяч стріх понісся перший плач немовлят-рабів, перший привіт долі. Крізь тисячі віконець вливається та молитва й падає прокльонами в душі немовлят...

Велика Земля Українська!

Минула північ. Никне зоря по зорі. Верхом Яровиці йдуть гуцули, за ними осідлані коні йдуть самі, на них натерхані бесаги з пасками й писанками до „свічіння". Попереду йде старенький дідусь, за ним ще троє чоловіків, за кіньми челядь. Старенький сповільнив крок, оглянувся, повів рукою направо:„Бачиш, Романе, ади цеє Камінь! а чуй!" Пристають, схиляються. З-під землі, неначе із світу далекого, глухо б'ють дзвони...

Христяться, йдуть мовчки далі. Щось налягло їм на душі загадковим, тяжким. Старенький не докінчує того, що хотів сказати. Молодші не допитуються - їм наче лячно питати. Ідуть мовчки.

„Оттам, - почав старенький за добру годину, - б'ють щороку операдь Великодня вночі дзвони. Там була колись церква. Мені оповідав ще мій дід - дай 'му Боже царство небесне, то ще єк татари йшли нашими землями, лісами, був тут на цім верху великий бій, ає на сам Великдень. Богато люду тут потрачіно... Тут бивси з татарвою наш князь. Повістують, що всьо войсько княже тут згинуло, князь бивси до послідного... Вкінци відбили князеви праву руку, ає, утєли, і він, відбиваючіси щитом в лівій руці, схоронивси до церковці, шо перед боєм на цім верху построїв. Татарва погана кинулаcи пустити церковцю димом, але єстенька земничка проступилаcи, і тонула в ній церковця із князем...Лишень рука із мечем відтєта лишилаcи деє тут на полонині...

Видтогди шороку б'ют на цім місци дзвони... Ає, великодної ночі з під землі... Повістують шо прийде такий чис, шо має такий леґінь народитиси, шо має найти тот меч і єк буде чистий душов, то зцепеніла рука князя пустит му тот меч і шо тот леґінь має удерити тим мечем у тот Камінь-кременицу на горі так жєсно, аби аж три іскрі в небо злетіли - тогди проступитси земня, вирене церковця єстенька, ударять дзвони, встане усьо войско княже й рушит цею нашею землею...

„Чому три іскрі?"

„Бо тому, шо на нашій земні побудувалиси три царства... Но, а іскри маютси погасити..."

„Богато повістуют так, — шукало того меча, та не найшли, знак тому, шо не були гідні душов... Повістуют, шо ті царі дают кождий по бербеници червінців тому, котрий би найшов та дав їм тот меч —але ніхто шє не найшов, тай шкода таксму й шукати! Треба чісту душу мати! Ає!"

Сфоркнули коні, ближаться до лісу. Кожний бере свого коня за поводи. Уважно входять в ліс. Уважно ступають лісовою стежкою в діл,тонучи в тінях лісового досвітку...

„Христос Воскрес!" — Разом вдарили дзвони й моздіри, блисли вогнями дула пістолят, поллявся спів... Заніссяранній леґіт медовим запахом свічок з ярого воску, пахучим васильком із писаних стоїв, цілющою струєю ароматів цвинтарних модрин, смерік, ялиць...

Полудень. Ще лускають із пістолят, грають дзвони, тупотять підростки східцями дзвіниці вгору, вниз... Три дні дзвіниця їхня.

„Олексику, братчіку, пусти, най і я подзвоню, на, братчіку, писанку за це!- просить маленький Василько...

„Миро, дайко, братчіку, мені одного набою, дайко-дай, срібний, дай, просить „хлопчіш" Федір, — завтра донесу тобі тетеріччя на крисах!"...

Оподалік церкви кружок леґінів, жартують, ходять, сміються, крутяться колом - а посеред того кола стоїть здоровенний леґінь із здоровезною сильно вплетеною верівкою, повкруг себе кидає бистро очима на коло леґінів та промовляє підморгуючи:„Ану хлопчики-лупчики, леґінчики-червінчики, хто смілий хлопак-писанок крисак!"

У стіп його, на середині кола, в онучечці лежить крисак, повен писанок чудних. Часом кидає „продавець" верх писанок ще й срібного лева, як каже-сміється, кладе „принаду на пстружків"... Леґіні ходять в колі, жартують, випитують у „заморського купця", скільки коштує та, „егеж онта писаночка, ей, братчіку, мабуть цю таки твоя Оленка сама писала..." Другий з тих, в колі, буцімто відраджує смілому купчикові-леґінчикові: „Лиши, братчіку, то дорога писанка, може доброго синяка на плечах коштувати . . ." Третій підхоплює смілому: „Най єго, най купує, єк Юрко міг дати Оленці за ту писаночку свою леґінску шию, може він сміло своїх двоє ребер дати..."

„Ха-ха-ха$ И-и-их, ха-ха!

Один ніби пустився до писаночок - та не таківський Юрко! — ніби змірився до того , а свиснув вирівкою поза себе. Це попало другому, тому, що думав використати торг, метнувся - але-ех, що впекло по плечах! „Гей, леґіню, ану віддай писаночку, та ще й свою одну за невдачу доложи!"

Купчик потирає плечі, йде до свойого киптарика й платить за свойого синяка ще й другою писанкою.

Юрко втирає ширинкою піт з лиця, спльовує в руки і знову засвистіла верівка колом навкруги його голови.

Надходить до кола новий леґінь, скидає свого мальованого киптарика,кладе оподалік кола, під нього писанки. „Киптарик треба зберечі,бо чєсом може із горєчі луснути, ні сап'янець, ні черлена волічка не поможе,—приговорює й входить у коло.— Я не купувати, ні, братчіки, я лиш прийшов оттак собі подивитиси, єк у вас торгуют, братчіки от єк єрмаркові цікавости зарєд."

„О, у нас добре торгують, братчіку, чєсом так, шо ціле літо треба вігріватися проти сонца, шо тре три полонині зілля наскубати, шє й три бурсуки на сало стопити..."

„Тай у нас так, — відповідає він, хоч трішки інакше.— У вас лускає одно ребро аж у трьох місцьох, а у нас лускають троє ребер лиш у одним місци. Ха-ха-ха!...

Соколом метнувся новий, „що не прийшов купувати, лишень подивитися, як торгують". — Свиснула верівка,— не попала... Понісся регіт по колі. — „Подивітси який удалий, засягнув аж три!"— „Тай Оленчіну!? — „Ого, шкода уже торгувати!" — докоряв високий стрункий та білявий леґінь Юркові...

БУДУЄМО ЦЕРКВУ, ДОПОМАГАЄМО ШКОЛІ

ПРИГАДКИ ГРОМАДІ В НЮАРКУ І ДЕІНДЕ

На сторінках „Свободи" 3-го червня ц.р. появилася стаття про співпрацю батьків з оо. Редемптористами в Нюарку на терені місцевої Української Католицької Школи. Вона не вичерпала всіх справ пожвавленого життя в цій школі.

Школа при церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку нараховує понад 400 школярів та школярок, має приміщення у власному будинку, побудованому в 1952 році коштами місцевої української громади. Вона міститься при вулиці Sanford, навпроти нової Церкви, якої побудова добігає кінця. Школу ведуть Сестри Василіянки при співпраці декількох світських учительок та учителів. При школі існує в окремому будинку передшкілля. Рівень навчання перевищує численні приватні школи, а не лиш публічні. Єдиним побажанням громадянства було піднести на кращий рівень науку української мови, та дати дітям нагоду докладніше вивчати наш візантійський обряд.

Після очолення парохії всечесніший о. парох Д. Лаптута з Управою Школи пішли назустріч численним просьбам батьків у цій ділянці. Коли у початкових роках існування школи було тільки 20 хвилин українського на тиждень, і то не в усіх клясах, то тепер є одна година української мови щоденно у всіх клясах. У великій частині кляс останніми роками переведено поділ на дві групи, слабших та більш заавансованих, які паралельно навчає двоє учителів.

Молодь школи має також змогу користати з багатої української шкільної бібліотеки, яку неспівмірно до попереднього стану поповнили новими томами пані з активного та працьовитого Кружка Матерей під проводом п-і І. Гнатів. Оба ці фактори спричинили велику поправу в українській грамотності та вимові дітей, що м. ін. помічається в часі служіння до Служб Божих, у збірних молитвах, та у шкільному хорі, який так гарно веде пан М. Добош.

Не від речі було б тут підкреслити, що і працьовитість Кружка Матерей, і стремління шкільної молоді краще опанувати українську мову має свій добрий приклад в особі о. Дмитра Библова, директора школи, який в погоду і в негоду щоденно шоферує шкільним автобусом, та який дуже поправно володіє українською мовою. Про це ні на хвилину не слід забувати батькам шкільної молоді в Нюарку, а навпаки, вони повинні пригадувати своїм дітям, щоб завжди поздоровляли о. Директора християнським „Слава Ісусу Христу", та щоб якнайчастіше зверталися до о. Д. Библова по-українськи і вслухувалися у його гарну мову.

Жертвенна праця Кружка Матерей проявляє себе і в інших ділянках, шляхом продавання печива, улаштовування імпрез та різних збірок. Кружок Матерей щорічно призбирує поважні фонди і використовує їх на допомогу школі. І так в останніх роках закуплено таке шкільне приладдя: ґльоби, мапи, фільми, проєкційний апарат, телевізії, шафи до бібліотеки, машинку до писання для сестри директорки й багато іншого.

У цьому році Кружок зібрав фонди і заініціював та зорганізував батьків для відмальовання шкільних вікон, під час вакацій нутро школи буде відновлене професійними малярами.

Однак Кружок Матерей не обмежується одним тільки призбируванням фондів. Він є також допоміжним в улаштовуванню шкільних імпрез. І так у біжучому році відбулись у школі при церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку Листопадове свято, свято о. Миколи Чудотворця, академія в честь Митрополита Йосифа Сліпого та Шевченківське свято.

Кружок проявляє також зацікавлення самим навчанням. Голова цього Кружка звернула увагу на невластиве трактування України в уживаному в шостій клясі підручникові географії та звернулась на сходинах Кружка до о. пароха з просьбою поробити належні заходи для виправлення цього підручника.

Завдяки великому національно - громадському виробленню о. пароха Д. Лаптути школа віддає до диспозиції свої приміщення для Курсів Українознавства, всі зайняття якого відбуваються в шкільному будинку.

Однак усі ці рядки були б безцільні, коли б українська громада в Нюарку не збільшувала постійно свого зацікавлення нашою школою, не ставала їй в пригоді, коли вимагає цього потреба, та коли б дальшими щедрими пожертвами не приспішила закінчення побудови нової церкви. Хай буде бажанням усіх нас, щоб цей бастіон українського релігійного та національного життя постійно зростав та кріпшав!

Іриней Темницький

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

У лютому ц. р. Управа СФУЖО звернулась із пропозицією до Світового Руху Матерей (М. М. М.), якого є членом — порушити на терені Об'єднаних Націй справу голоду в Україні. У відповідь одержала від п-ні Е. Туравкас, секретарки міжнародніх справ листа і копію письма з 20-го квітня 1964 р., яке ця міжнародна організація матерів вислала до ОН. Пані Туравкас пише:

„Дорога Пані, залучуємо тут ноту, яку ми післали до Об'єднаних Націй в справі голоду в Україні. Надіємось, що знайдеться там розв'язка в користь матерів і дітей, що терплять від голоду".

В ноті до ОН, посилаючись на арт. 3. і 25 Універсальної Декларації про право людини на життя, свободу, певність своєї особи й відповідній життєвий рівень, як рівнож на хліборобську кризу в Совєтському Союзі, зокрема в Україні, Управа МММ каже: „У висліді Світовий Рух Матерей долучує свій голос до тих, що вже висловились у цій справі і прохає скасувати мито на харчові посилки до Совєтського Союзу та дозволити допущення пачок КАРЕ на протяг принаймні одного року".

Від 19-го серпня до 2-го вересня 1964 р. відбудеться у Трієсті черговий Конгрес Міжнародного Жіночого Союзу.

В цих Конгресах МЖС, які відбуваються щотри роки, в різних містах світу, беруть участь представниці з 50 країн. Головною темою цьогорічного Конгресу є Декларація Прав Людини. МЖС співпрацює тісно з успіхом з ОН на базі тих точок Декларації, які відносяться до жінки й родини, і досі причинився до численних змін у законодавстві і положенні матері й родини в різних країнах. Цього року окремі проблеми Декларації Прав Людини будуть обговорювані на пленумі і в Комісіях Конгресу та будуть проголошені відповідні постанови.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, яка є на статусі „заприязненої організації" з Міжнароднім Жіночим Союзом від 1955 р., посилає й цим разом на Конгрес свою представницю. Її нелегким завданням буде використати тематику Конгресу для положення української родини в УРСС, де з Декларації Прав Людини ніхто з українців не користає...

Реферат зв'язків СФУЖО підготовляє відповідний матеріял і матеріяли до окремих проблем в ділянці прав людини. Шкода, що засоби СФУЖО не дозволяють на вислання кількаособової делегації, бо одній делеґатці на такому великому Конгресі є трудно використати всі можливості нашої участи.

Пресова Референтура СФУЖО

Співає Соломія Крушельницька

В „Новім Шляху" з 16-го травня було цікаве повідомлення про відкриття на Україні двох платівок фірми „Колюмбія" з голосом сопрано С. Крушельницької. Про це згадав недавно Л. Полтава в статті „Зберігаймо пам'ятки" („Свобода", 26 травня). Ті самі награння віднайшов Юрій Єлендюк з Вінніпеґу, який повідомив про це „Новий Шлях". Це пісні: „Вівці, мої вівці"; „Ой де ти йдеш". — колискова; „Ой летіли білі гуси" — весільна обрядова пісня; „Через сад, виноград" — жартівлива. В повідомленні „Нового Шляху" зазначено, що це, мабуть, єдині записи голосу Крушельницької. Так, на щастя, не є, як і не є першими ці відкриття платівок Крушельницької. В Україні, 1963 р., на концертах в 10-ліття смерти С. Крушельницької відграваво декілька її записів, про що були згадки в еміграційній пресі. Нюйоркська фірма „Тап Рекордс" випустила коло 5 оперних арій у виконанні Крушельницької, м. і. арію Мадам Батерфлай з однойменної опери Пуччіні — все копії на довгограйних платівках. Про це від кількох років інформує каталог награнь, видаваний в Лос Анджелесі, яким користується передові крамниці платівок. Цей каталог нотує теж біля 5 арій славного баса Адама Дідура, награння Євгенії Зарицької і ін. Прізвище „Крушельницька" в каталогу подано: „Крусцініскі" — чудернацька транслітерація вжита також кількома музичними енциклопедіями.

В українській серйозній музиці, дискографія — система нотування фонозаписів, занедбана. Тепер можна дістати велике число добрих награнь оперної, симфонічної чи камерної музики, що можуть найти корисне примінення. На жаль, відчувається відсутність нотування дійсно важних позицій української музики, про які, музикознавці українську діяспору лиш вряди - годи інформують.

Роман Савицький, мол.

У Пейпінґу з великими парадами приймають президента Ємену

Гонґ Конґ. — В минулий понеділок прибув до столиці Комуністичного Китаю з офіційними відвідинами президент маленької арабської країни Ємену Абдуллах аль-Салял. Комуно-китайські партійні апаратчики зіґнали на вулиці Пейпінґу сотні тисяч народу, які виявляли своє „захоплення" гостем, а всі найвищі „достойники" Комуністичного Китаю вітали його з великими парадами. Загально відомо, що Ємен від двох років став насправді сателітом Об'єднаної Арабської Республіки, без військової підтримки якої влада Абдуллаха аль Саляла не втрималась би. Совєти збудували в Ємені летовище, яке фактично стало першою совєтською летунською базою на Середньому Сході. Урочисте і парадне приймання того маленького арабського проводиря, залежного від протекції єгипетського президента Нассера, підкреслює жагуче бажання Комуністичного Китаю здобути собі приятелів між арабами та вдертися своїми впливами на середній Схід. Остання візита Хрущова в Єгипті ще більше послабила ці надії і тому пейпінґські володарі намагаються використати нагоду з'єднати собі особисто Абдуллаха аль Саляла.

Концерт найкращих учнів УМІ в Ню Йорку

Український Музичний Інститут в Америці улаштував 16-го травня в залі Стайнвей в Ню Йорку концерт своїх найкращих учнів з 8 міст. Участь взяли Музичні Інститути з Ню Йорку, Нюарку, Елизабету, Пасейку, Філядельфії, Гартфорду, Ню Гейвену, Лорейну.

Як слухач, я був глибоко зворушений тим, що чув. Всі молоді виконавці дали доказ своєї відданости навчанню.

Програму розпочав Ю. Загайкевич великим і вимогливим Концертштюком Вебера. Здавалося, що молодий виконавець був спершу сильно схвильований, що відбилося на техніці орудування педалею в першій частині, на збіганні іноді чужородних гармоній і на чіткості декотрих пасажів. Проте він не піддавався, опановував своє хвилювання і в дальших частинах давав чіткіше і краще виконання. Його виступ пройшов задовільно. Фортепіяновий переклад оркестрової партії грала на другому фортепіяні його учителька, що тримала його у стилевих рамках і берегла перед всякими ухилами.

Л. Дячок дала самопевне відтворення Менуету Падеревського. Уважна педалізація зберігла її тон від розсіяности. І. Согор дуже добре відограла п'єсу Лисенка.

Ю Падковський і О. Цибрівська свою незавершену ще педалізацію надолужили винятково гладкою контролею тону. Їх тон співав і вказував на контрольовану силу. В майбутності багато можна сподіватися від цих двох виконавців з 1-го року середнього курсу.

І. Череута і О. Куземська виявили дозріваючу силу і міць своїх талантів. Їх фразування було лише обережно накреслене.

О. Процик так сильно зосереджувалася на своїй технічній фіґурації, що можна побоюватися, чи з своєю багатою обдарованістю вона колись не забуде продукувати справжню музику.

Молодший Ю. Осадца зробив враження найбільшого потенціялу, що його я чув цього вечора. Не зважаючи на трохи прискорений темп, ця молода людина виявила брилянтну техніку і музикальність, що значно випереджували його літа. Не зважаючи на те, що він є тільки на 2-му році середнього курсу, ми зараховуємо його до найвищої ранґи.

О. Матияш у своєму Брамсі показала багатий тон і витончене фразування. Ця молода дівчина є багато устаткована доброю педалею, сильними руками і музикальною інтерпретацією.

Б. Райнер солідно виконала Шопена. Її виміряні фрази вказували на дисципліновану техніку.

А. Пришляк виявив надзвичайно тонку контролю тону. Його „фортіссімо" були сильні, але не різкі. Має дуже гарний удар і високого рівня музикальність.

О. Цегельська, мала в програмці зазначений Рахманінова Прелюд ґ-моль, а виконала більш відомий ціс-моль, грала більш плавно і виявила більш ліричного несення у цьому завжди популярному творі, ніж можна було б очікувати навіть на професійному концерті.

Г. Вольц є музикантшою такого типу, що її інші музики охоче слухають. Чи можливо сказати їй ще більший комплімент? Акомпаніюючи іншим, чи виконуючи сонату Шопена, вона грала прекрасно. Її супроводи для скрипалів були вповні созвучні, а сольо мало розмах.

М. Савчак дала нам гарну інтерпретацію імпресіоніста Дебюссі „Місячне сяйво". Витончені контролі, які тут побажані, були у виконанні дійсно „добрих рук". Відчувалася в цьому справжня мистецька дозрілість.

Треба симпатизувати з хвильованістю, що її можна було помітити у грі декотрих молодих виконавців. Проте більшість учасників цю схвильованість достатньо опановувала і дала концерт, що справді зачаровував численно зібрану, прихильну публіку. Коли схвильованим є пяніст, то це буде виявлятися у твердому („штивному") тоні, або в прискорюванні темпа, натомість виконавці на смичкових інструментах стають у такому випадку перед проблемою інтонації і хиткого смичка, що може створити для них тяжке становище.

Три скрипалі прикращали програму концерту. Всі вони виявляли ознаки авторитативного музичного вишколу.

М. Бакун є закінченим скрипалем, найдозрілішим з них усіх.

А. Шкварко має вийняткову смичкову руку і співучий тон, хоч грала на дуже скромному інструменті.

Без приниження інших, — бо справді, досить написано похвал усім, — треба дати спеціяльне призвання доброму слухові наймолодшій з скрипалів, С. Гладкій. Вона має вийнятковий дар мислення в досконалих інтонаціях.

Віольончелістка Г. Сарач дала, мабуть, найбільш індивідуалізований виступ цього вечора. Її інструмент є найтяжчий для здобуття рівня віртуоза, проте вона його досягла.

Молода колоратура В. Жила - Наливайко подала вимогливий репертуар. Її голос, чи взагалі помірних пропозицій, чи може лише достосований до малої залі, був проте чистий, з досконалими інтонаціями і дуже музикальною подачею. Вона має техніку, виконавчі засоби і взагалі музичне уміння. Хотілось би частіше чути її співу.

Згідно з загальною думкою, я також був несподівано зворушений високим рівнем майстерности, яку виконавці проявляли упродовж всієї програми. Ми можемо і повинні бути горді на такі досягнення Українського Музичного Інституту, його учителів і відданої в його опіку молоді, яка являється цвітом української громади в Америці.

Олександер Берник

ЗДА й Румунія поліпшують свої політичні й господарські взаємини

Вашинґтон.— Американсько-румунські переговори, ведені від минулого тижня у Вашинґтоні, довели до порозуміння, щоб піднести свої дипломатичні представництва в столицях обох країн до ступня амбасад та щоб повести в найближчому часі детальні торговельні переговори, з тим, що вже тепер ЗДА погодились у принципі на продаж Румунії виряду, потрібного їй для модернізації тамошнього нафтового промислу та взагалі для приспішення процесу упромисловлення Румунії. У проводі румунської делеґації стоїть голова румунської державної державної плянувальної комісії, віцепрем'єр Георґе Гастон-Марін, а головним представником з американського боку є заступник державного секретаря Аверелл Гарриман. Ті розмови нібито проходили і далі проходять в „сердечній" атмосфері й американці прийшли до переконання, що румунам дійсно залежить на зберіганні з Америкою якнайкращих взаємин. Румуни хотіли тільки довготермінового торговельного кредиту, а ЗДА погодились найвище на 5-річний кредит і на переведення його через Експорт-Імпорт-Банк. Але румуни дбають, щоб не попсувати собі зв'язків з Москвою і тому в минулий вівторок прибула до Москви делеґація для розмов, що вирівняли б „ідеологічні непорозуміння". У проводі тієї румунської делеґації є той сам кол. прем'єр Чіву Стойка, який їздив до Пейпінґу, у невдачній посередницькій місії.

СУАСТ-Схід закликає спортовців до участи у відкритті пам'ятника Т. Шевченкові

Ню Йорк. — Союз Українсько - Американських Спортових Товариств, делеґатура Української Спортової Централі Америки і Канади на Сході ЗДА, розіслала своїм членам, Товариствам і Клюбам, обіжник, в якому закликає їх усіх взяти масову участь у відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. В обіжнику Управа СУАСТ — Схід доручає своїм членам виступити на цьому українському маніфестаційному здвизі в спортових одностроях та творити відділи кожного Товариства чи Клюбу зі своїми транспарентами, на яких мають бути виписані їхні назви. Спортовці в одностроях з клюбовими транспарентами мають зарезервоване місце в поході в зорганізованій групі молоді. Заклик СУАСТ - Схід підписав голова д-р Едвард Жарський і секретар Віра Левицька.

Осередок СВУ в Торонті організує поїздку на відкриття пам'ятника Шевченкові

В Торонті йде жвава підготовка до масової поїздки до Вашинґтону на відкриття пам'ятника Шевченка. Багато людей поїдуть власними автами. Інші поїдуть поїздами та автобусами. Дотепер вже зголосилося кілька тисяч людей. Торонтонський Осередок Спілки Визволення України замовив пару літаків для своїх членів та для інших, які не хотять їхати автами, автобусами або поїздами. Осередок має вже зголошення досить людей щоб заповнити два літаки й ще дальше приймає зголошення та замовить ще стільки літаків, скільки буде потрібно. Бажаючі їхати літаком, можуть зголошуватися просто до Осередку СВУ в Торонто, або через місцевий Відділ Комітету Українців Канади.

ЗВЕРНЕННЯ
ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА ФІЛЯДЕЛЬФІЇ І ОКОЛИЦЬ

НЕ ЗАЛИШАЙМО БЛИЖНІХ У БІДІ Й НУЖДІ БЕЗ ДОПОМОГИ!

В різних країнах Европи залишилося кільканадцять тисяч українських інвалідів, старців, хворих, калік, вдів і дітей, які не могли з уваги на свої фізичні недомагання переселитися на американську землю. Ними заопікувалася українська харитативна установа „Українська Медично-Харитативна Служба", колишній Червоний Хрест в Мюнхені, яка кожного року прохає нас допомогти потребуючим, харчовими посилками, одягом, ліками, чи грошевими пожертвами. З найбільшою докладністю УМХС постійно звітує про розподіл одержаної допомоги.

На терені Філядельфії й околиці „Самопоміч" вже понад дванадцять років переводить на ту ціль збірки при помочі своїх ідейних людей, які не жаліють труду і відвідують наших жертвенних громадян.

Нашим людським обов'язком є подати руку тим нещасним, які не можуть запрацювати на кусок хліба, не можуть дати освіти своїм дітям. Як показує дійсність життя в Америці, вже і тут частіше звертаються наші люди про допомогу до „Самопомочі".

Виконуючи свої завдання, Управа Товариства „Самопоміч" рік-річно організує збірку на допомогу потребуючим. Таку збіркову акцію організуємо і цього року. Успіх цієї збірки залежатиме від жертвенности українського громадянства. Нашою ціллю є зібрати більше для наших потребуючих, ніж у минулому році, бо й потреби більші та число потребуючих більше.

Зложити щиру лепту для наших залишенців у країнах Европи і для потребуючих тут, в Америці, це не тільки наш моральний обов'язок християнина, це обов'язок національний, бо ті, яким помагаємо, це кров від крови нашої і кість від нашої кости, це українці.

Не забудьмо про них під час цьогорічної збірки. Хай не буде ні одного українця, ні українки, які не зложили б щирої лепти для тих нещасних наших братів і сестер, коли зайдуть до Вас збірщики „Самопомочі" зі списками. Будьмо свідомі того, що кожня лепта обітре не одну сльозу немічного старця, роз'яснить збідніле обличчя вдови й промінням радости заграє на личку дитини. Пам'ятаймо, що милосердя, це та християнська чеснота, яка зв'язує в одне із Богом усіх людей і Бог сторицею нагороджує за милосердя ще тут, на цьому світі.

За Управу Товариства ОУА „Самопоміч",
Відділ у Філядельфії, Па.
SELFRELIANCE, 4814 N. Broad Street, Philadelphia 41, Pa.

Степан Сприниський, голова;
Іван Шаран, секретар.

Справа Судетського Краю внесла фермент у німецьку верхівку

Бонн.— Справа Судетського Краю, приналежного до Чехословаччини, все ще хвилює керівні західньо-німецькі кола. Та територія, заселена колись, за Австро-Угорщини, компактною масою німців, які так і звали себе „судетськими німцями", була признана Німеччині у Мюнхенському договорі з 30 вересня 1938 року Британією, Францією і Італією, які заявили були Чехословаччині, що у випадку вмаршу німців до Судетського краю — вони не дадуть допомоги Чехословаччині. Після розгрому Німеччини той край повернувся до ЧСР, яка тоді прогнала відтіль понад два мільйони німців. Канцлер Людвіґ Ергард зробив догану своєму міністрові шляхів д-рові Гансові Зеебомові, що той публічно твердив, що Судетський Край повинен вернутися до Німеччини. Однак уряд вагається щодо проголошення офіційні заяви, що Німеччина не має претензій до Судетського Краю, бо тоді не тільки всі судетські німці, та взагалі всі німецькі втікачі певно далиб свої виборчі голоси іншій партії, але й всі виселені з ЧСР німці формально стали б чеськими громадянами, чи пак, Німеччина не малаб морального права вспоминатися за німців, які тепер живуть в ЧСР. До часу, поки нема між Німеччиною й її сусідами, теперішніми совєтськими сателітами, мирового договору, Німеччина не хоче в'язати себе деклараціями територіяльного характеру. В цій справі берлінський посадник Віллі Брандт, лідер соціялістів, заходиться за кулісами, щоб усі великі західньо-німецькі партії зайняли однакове становище, щоби не допустити до демагогії окремих груп і окремих осіб.

ЗІ СПОРТУ

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк — СК Ню Йорк, останні мистецькі змагання, які рішатимуть про першість „Великої Десятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу, відбудуться в суботу, 6-го червня 1964 р. о год. 6-00 вечером на грищі Троґс Нек Стадіону при 150 Дейвіс і Гардінґ Евню у Бронксі, Н. И.

ЗБІРНА АНГЛІЇ — ЗБІРНА ЗДА 10 : 0

Репрезентанти Англії, які їхали на міжнародні змагання до Бразилії, відбули зустріч зі збірною ЗДА, яка не мала нагоди відбути перед змаганнями спільних тренінґів. Англійці розгромили американців, в складі яких грали чотири змагуни „Тризуба": Рач, Бородяк, Чижович і Нога. Резервовими змагунами були: Яблевський — воротар з УСК-у Ню Йорк, та Ілай з „Тризуба". В Бразилії збірна Англії програла перші змагання зі збірною Бразилії 1:5.

„ТРИЗУБ" — „КІКЕРС-ВІКТОРІЯ" 2:2

Філядельфія, 31-го травня. — Визначені одинокі змагання фіналу за чемпіонат і чашу ЗДА закінчилися, мимо трьох догривок по 30 хвилин, нерішеним вислідом. Перші ворота для „Тризуба" здобув В. Чижович на 19-ій хвилині гри, а „Кікерси" вирівняли ще таки в першій півгрі. В нормальному часі вислід зустрічі був 1:1. В першій догривці ведення здобули німці на 13-ій хв., від якого вирятував „Тризуб" В. Чижович гарними воротами, стріленими на одну хвилину перед кінцем догривки. Дві дальші догривки по 30 хвилин не принесли жадних воріт і суддя Пітерс був змушений після 180 хвилин закінчити цю маратонську зустріч. Дальша доля чемпіонату і чаші ЗДА залежить від рішення Футбольного Союзу ЗДА. Він може визнати обидві дружини співчемпіонами ЗДА на 1964 рік, або і визначити ще одні змагання в Лос Анджелесі, Філядельфії, чи навіть десь на невтральному грищі, як н. пр в Шикаґо.

В „Тризубі" найслабше заграв в цій зустрічі напад, який не виявив потрібної співпраці поодиноких змагунів. В першій півгрі через сольові заграння прогайновано декілька дуже добрих нагод на ворота. Опісля щойно в другій і третій догривці втомлені напасники „Тризуба" показали кращу комбінаційну гру. Дефензива „Тризуба" була на висоті завдання, при чому Ілай найкраще видержав довгу гру і тактично панував на середині грища. В. Чижович був героєм дня, завдяки двом здобутим воротам, які були ефектовними. Він однак, а ще більше Нога, забували, спеціяльно у початкових фазах гри, що футбол — це дружинові змагання. В гостей найбільше подобався центр нападу Цергузен, який вів напад і видержав 180 хвилин гри при дуже жертвенній праці.

Склад „Тризуба" Свич, Бородяк, Рач, Кравець, Луна, Ілай, Нога, Санчез (Клинчик), Ферейра, В. Чижович, Вентленд (Яковина). На резерві: Варварюк, Мунез і Е. Чижович.

На прийнятті після змагань основник і секретар СК „Кікерс - Вікторії" Альберт Еберт говорив з признанням про дружину „Тризуба", заявляючи, що ціла країна знає, що немає кращої дружини в ЗДА, як „Юкрейнін Нешенелс". **в. с.**

„ЛЕВИ" КУПУЮТЬ ВЛАСНУ ДОМІВКУ

Ще в неділю 23-го лютого відбулися основуючі загальні збори Товариства „Домівка Левів", в яких взяло участь 20 членів УАСТ „Леви". Мґр. Іван Красник пояснив присутнім завдання нового Товариства, ціллю якого є придбати клюбовий дім для „Левів". Загальні збори одобрили ініціятиву мґра Красника і вибрали Управу нового Товариства в такому складі: мґр. Іван Красник — голова, Володимир Шлапак — містоголова, Зенон Косачевич — секретар, інж. Богдан Білинський — скарбник, та д-р В. Вірщук, В. Голойда і інж. І. Білинський — члени Управи. Вирішено встановити три категорії членів Т-ва „Домівка Левів": звичайні, які зложать одноразово від $ 500 — 250 на купно домівки, добродії, які зложать від $ 250—500, та фундатори, які зложать від $ 500 вгору на цю ціль. В новій домівці буде поміщене табльо, на якому будуть знимки членів - добродіїв і фундаторів, та імена і прізвища звичайних членів.

Управа Т-ва „Домівка Левів" вже підшукала відповідний дім при Шикаґо Евню, біля кредитівки „Самопоміч" і сподівається зреалізувати купно дому в найближчому часі при помочі симпатиків і членів УАСТ „Леви", та прихильників і добродіїв нашого спорту, не лише з Шикаґо, але і з околиць. Ініціяторові цього шляхетного діла, мґрові Красникові і Управі нового Товариства бажаємо гарних успіхів, а „Левам", які допоможуть у купні домівки, відсвяткувати вже свій 15-річний ювілей у власній хаті.

Петро Головатий

ТУРНІР ВІДБИВАНКИ ЗА ПЕРШІСТЬ СУАСТ-СХІД

Ню Гейвен, 25-го квітня. — У відбиванкових першостях СУАСТ — Схід взяли участь: „Довбуш" — Ню Гейвен, та дві дружини „Чорноморської Січі" в Нюарку в конкуренції жінок і БСК „Ньоман" — Савт Рівер, Українська Централя — Пасейк, УСК Ню Йорк, „Чорноморці" — Пласт, та СУМА Ню Йорк в конкуренції чоловіків. Турнір відкрив містоголова і ланковий відбиванки СУАСТ - Схід д-р Михайло Снігурович, вітаючи учасників та заряджуючи однохвилинну мовчанку для вшанування двох змагунок, Христини і Віри Радьо, які згинули в автовій катастрофі в минулому році.

Змагання жінок і чоловіків відбувалися рівночасно на двох окремих грищах залі УМСА. Жінки розгравали зустрічі по три сети, а чоловіки по два, при чому точкування числилося сетами.

Висліди жінок:

„Довбуш" — „Ч. Січ" I 3:0
„Ч. Січ" I — „Ч. Січ" II 3:0
„Довбуш" — „Ч. Січ" II 3:0

Після цих гор кожний з кожним відбулися півфінал і фінал за наперед устійненим пляном. У півфіналі „Ч. Січ" I перемогла „Ч. Січ" II у двох сетах вислідом 15:1 і 15:5, а в фіналі зустрінулися „Довбуш" і „Чорноморська Січ" I. Переможцем і першуном СУАСТ — Схід тийшла дружина „Довбуша", яка виграла фінал вислідами 15:5 і 17:15. Склад „Довбуша", який вже четвертий раз під ряд здобув першість жінок СУАСТ, такий: З. Снігурович (капітан), М. Антонишин, Л. Бойко, С. Оселла, Л. Чайківська, В. Ширай.

Висліди чоловіків:

УСК — СУМА 2:0
„Ньоман" — У. Централя 1:1
„Чорноморці" — СУМА 2:0
„Ньоман" — УСК 2:0
У. Централя — „Чорноморці" 1:1
У. Централя — СУМА 2:0
„Ньоман" - „Чорноморці" 2:0
У. Централя — УСК 2:0
„Ньоман" — СУМА 2:0
УСК — „Чорноморці" 2:0

Після цих гор місця в загальному точкуванні зайняли:

1. „Ньоман" 7:1
2. У. Централя 6:2
3. УСК 4:4
4. „Чорноморці" 3:5
5. СУМА 0:8

Фінальні змагання між „Ньоманом" і У. Централею закінчилися перемогою білорусів вислідами 8:15, 15:7 і 15:7. Склад БСК „Ньоман", дружини першунів СУАСТ — Схід: Г. Артішенко, (капітан), Р. Максімов, Г. Наумчик, Б. Тальмачевич, І. Вересов і Ф. Бордяк. „Ньоман" здобув вже другий раз першість СУАСТ-Схід.

На закінчення змагань ланковий відбиванки СУАСТ вручив переможній дружині „Довбуша" мандрівну чашу, уфундовану Шкільною Радою УККА. Одержав деж „Довбуш" постійну нагороду за перше місце від місцевого відділу УККА з рук його представників мґра О. Микитея, І. Витвицького і інж. Р. Лавровича. Постійну нагороду за друге місце одержала дружина „Чорноморської Січі" I від СУАСТ - Схід з рук його ланкового відбиванки. Всі змагунки „Довбуша" одержали також індивідуальні нагороди, які вручив їм від місцевого відділу ОБВУА пор. Б. Лисяк.

Дружина „Ньомана" одержала за перше місце чоловіків мандрівну нагороду Головної Управи „Провидіння", яку вручив їй голова місцевого відділу мґр. О. Микитей, та постійну нагороду від 414 відділу УНСоюзу з рук його секретаря мґра І. Телюка. Постійну нагороду за друге місце від СУАСТ вручив дружині У. Централі ланковий відбиванки СУАСТ - Схід. Змагуни „Ньоману" дістали також індивідуальні нагороди від СУАСТ - Схід.

Комісія суддів: головного судді інж. Л. Харченка, то його заступника А. Лапичака, признала нагороди найкращим змагунам турніру. Серед жінок вибір впав на Зірку Снігурович, капітана „Довбуша", а серед чоловіків на Романа Макаренка з Української Централі. Ці нагороди, уфундовані міським директором парків, вручив змагунам інж. Л. Харченко.

Турніром проводив ланковий відбиванки СУУАСТ — Схід д-р М. Снігурович, а суддювали: інж. Л. Харченко, А. Лапичак, Г. Артішенко, д-р М. Снігурович і С. Палидович. Секретарем змагань був Іван Витвицький. Господарем змагань було УАСТ „Довбуш", якого члени Управи Я. Попель, О. Пушкар і М. Цап зайнялися гостиною змагунів і гостей.

Цілий турнір, а зокрема фінальні змагання, стояли на високому рівні та проходили в товариській спортовій атмосфері.

Д-р М. Снігурович,
ланковий відбиванки
СУАСТ - Схід.

МІЖНАРОДНА ФУТБОЛЬНА ЛІҐА

„Багія", Бразилія — Бремен, Німеччина 2:2.
„Гартс", Шотляндія — „Бл. Роверс", Англія 1:0.

Ню Йорк, 31-го травня. — Новий сезон М. Ф. Ліґи відкрив почесним викопом м'яча сенатор К. Р. Кітінґ, колишній футболіст рочестерського університету, в присутності 10,736 глядачів. В першій зустрічі подвійних змагань технічно кращим бразилійцям протиставили німці жертвенність і завзяття, які оплатилися їм вкінці здобутим нерішеним вислідом. В першій півгрі значно переважали бразилійці, але німці вирівняли вислід і навіть мали при кінці нагоди закінчити гру перемогою.

В других змаганнях цього дня шотляндці перемогли англійців одними воротами, стріленими на 73-ій хвилині гри. Повільне темпо цієї зустрічі зробило цей двобій сусідів британського острова мало цікавим.

„УКРАЇНА" І „ЛЕВИ" ПЕРШУНАМИ УСЦАК

Дітройт, 30-го травня. — Жіноча дружина „України" з Торонта і чоловіча „Левів" з Шикаґа здобули перші місця в цьогорічних мистецтвах відбиванки Української Спортової Централі Америки і Канади. Точніші дані про ці першості УСЦАК з участю 6 жіночих і 3 чоловічих дружин будуть поміщені в обширному дописі в наступному тижні.

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ М. Ф. ЛІҐИ

Неділя, 7-го червня: „Лянероссі", Італія — „Гартс", Шотляндія, о год. 3.30 по полудні на Трайборо Стадіоні в Ню Йорку.

Бремен, Німеччина — „Блекбирн Роверс", Англія, в Лос Анджелес.

Середа, 10-го червня: „Багія", Бразилія — Бремен, Німеччина, в Лос Анджелес.

в. с.

Короткі вісті

● 72-літній мадярсько-жидівський письменник Евген Левaль оповідав на судовому процесі у Франкфурті в Західній Німеччині, як-то головний оскаржений, Герман Крумей, виспеціялізувався у винищуванні тих жидівських інтелектуалів на Мадярщині, в обороні яких інтервеніювали чужі держави. Їх нацисти „помилували", а потім вивозили і нищили. Брат того свідка, колишній високий старшина в австро-угорській армії, згинув в кацеті в Мавтгавзені.

● Французький суд затвердив виданий вже три роки тому заочний засуд досмертної в'язниці проти 33-річного терориста, який був одним із змовників, що 8 вересня 1961 року кинули на шляху під Парижем бомбу проти авта президента де Ґоля. Той терорист, Кабан де ля Прад, втік тоді, але недавно виявлено його в Бельгії. Бельгійські власті видали його Франції.

ТАРЗАН, ч. 5248. Грозить Тарзанові!

Розгніваний Тарзан гукнув до тих браконьєрів. Припиніть! Чи ж ви не знаєте, що це не вільно... Що це незаконне?

Заскочений тубілець відповів в імені своїх людей. — Так, ми знаємо! Але ми мусимо...

Тубілець вхопив револьвер із погрозою. — Відійдіть, білий чомовіче, — він прохарчав, — а то я вас вб'ю!